

Med lov skal
land bygges!

FOLK OG LAND

Nr. 22 - 6. årg.

Lørdag 15. Juni 1957

Løssalg 65 øre

og sure myrer
må grøftes ut!

Strategisk sjakkspill England i Vannstoffbombe-klubben

Av Kai Normann

Dagens politiske atmosfære er ladet med den spenning som kappløpet stormaktsblokkene imellom om å vinne strategiske fordeler i den «kalde» atomkrig har utløst. Hitlers hemmelige våpen var et kort i ermet for tyskerne under annen verdenskrigs siste fase, vissheten om at disse våpen eksisterte var et ideologisk maktmiddel av betydning, betydde en moralsk styrke i engstede stunder.

Vi ser hvordan eksistensen av de kjernefysiske våpen har åpnet en ny fase i verdenspolitikken, hvor diplomatisk krigføring er blitt en faktor av større betydning enn kanoner. Verden er som et sjakkbratt — med brikker som flyttes, undertiden som det synes vilkårlig og klosset, men ofte planmesig, som ut fra en trenet spillers vitenskapelig oppøvete kjennskap til hvordan han skal legge spillet an nettopp overfor den spesielle motspiller han har å gjøre med. Av motstanderens trekk slutter han seg til om han har med en rutinert spiller eller med en amatør å gjøre. Ja, de store spakkemestre har en ofte nesten visjonær evne til å se inn i motstanderens hjerne og ane hans plan, derfor er det å se to store mestere måle styrke med hverandre like spennende som å overvære en tyrefekting — men langt mere

Storbritannia har fått sin egen H-bombe. Følgelig kan det igjen innta sin plass «blant de store nasjonene» — er det blitt sagt. Argumentet om at Storbritannia nå må være i besittelse av dette mektige «skremsel» har seiret.

Etter alt å dømme kommer det imidlertid til å ta noen år innen vi har disse bomber i tilstrekkelige mengder til at vi med det nødvendige tekniske utstyr blir istand til å kunne bruke dem. I mellomtiden — ja, slik fortøner det seg ihvertfall — avskrekker USA Russland og Russland avskrekker USA, mens vi sjøl gjør vårt beste for snarest mulig å bli en av de «Tre skrekkslagne».

Under denne periode — hvis da ikke en overenskomst kan treffes om enten å gi avkall på bomben eller om en allminnelig nedrustning — så kommer sikkert også andre nasjoner til å kvalifisere seg for medlemskap i H-bombeklubben. For det argument som Storbritannia bruker kan med samme rett andre påberope seg.

REDDSOMT SKUESPILL

Det skal i sannhet bli et reddeomt skuespill av dyp-sindig argumentasjon å se den ene nasjon etter den andre kreve sin rett til egne H-bombeforsøk. Enkelte vitenskapsmenn, slik som lord Cherwell, har forsøkt å dempe vår frykt med påstanden om at våre atombombeprøver

klubben

Vurdert av Aneurin Bevan, medlem av det engelske skygge-kabinett som eventuell avløser av utenriksministeren i England.

bare kan øke radioaktiviteten med en liten og forholdsvis ufarlig andel.

Han medgir at det ytterligere kan bli noen tilfeller av benkreft som en direkte følge av våre eksperimenter. Derefter ser han bort fra sin rolle som vitenskapsmann og ikler seg moralistenes kledebånd og taler til oss om at dette er en ringe pris for at England skal kunne ha sin egen H-bombe.

Jeg er ikke kompetent til å bedømme lord Cherwell som vitenskapsmann, men vi er alle likeverdige utrustet til å ta standpunkt til hans moralske vurderinger.

Lord Cherwell og de som tenker som han kan karakterisere sine standpunkter som tallmessig moral. Noen uskyldige mennesker dømmes til en fryktelig sjukdom og til døden for at et større antall ukjente mennesker skal få leve. Lord Cherwell skulle med andre ord ikke gjøre seg skyldig til noe som strider mot moralen før ved det punkt hvor hans påstand skulle føre flere mennesker til døden enn de som ble reddet.

DØMMES TIL DØDEN

Hvis ikke, hvor mange

uskyldige mennesker skal dømmes til døden på denne måte innen det fører til brudd med våre moralbegreper? — Lord Cherwell gir oss ingen opplysninger på det punkt. Ikke desto mindre er det et spørsmål man burde tvinges til å ta standpunkt til.

Det er en god regel at hver og en vurderer sine handlinger etter hva som skulle bli følgen om andre handlet på samme måte. Er det et faktum at det vi har gjort alt har dømt uskyldige til lidelse og død, og samme resonnement berettiger andre nasjoner til tilsvarende makabre handlinger, vil da lord Cherwell og hans meningsfeller fortelle oss hvor stor dødslisten skal være innen deres samvittighet pålegger dem å gripe inn?

Vi skal ikke glemme at bortforklaringene fra denne gruppe vitenskapsmenn gjøres på de nasjoners vegne som hevder at de er det individuelle livets voktere og forkjempere. Det syns imidlertid som om de fordømmes anonymitet skulle fri oss fra følelsen av skyld.

Om vi kunne vise fram ofrene for vårt standpunkt la oss si i televisjon, ville de bli

gjenkjent og deres lidelser fastslått. Kunne det føre til en endring av vårt standpunkt? Naturligvis ikke. Det skulle bare bidra til å vekke oss, slik at vi raskere forsto rekkevidden av hva vi har foretatt oss.

DE MILITÆRES ROLLE

Etter at vitenskapen ble satt inn og moralistene kom i klemme dukket også de militære opp, for å spille sin rolle i dramaet, det forstår seg. De har begynt å spekulere over de strategiske konsekvenser for Storbritannia og dets H-bombe. Generaløyntnant Sir Frederick Morgan gjorde et forsøk på å kartlegge problemet i en artikkel den 17. mai i Daily Mail.

Den konklusjon han kom til var ikke serlig original. Det var den samme som Underhuset var kommet til for flere år siden. Bortsett fra at det den gang mer eller mindre var et abstrakt tema. Nå er det blitt en håndgripelig realitet. Eller som Sir Frederick uttrykker det:

— En mann blir (om det skulle inntreffe) tvungen til å si: Gi fyr!

En fryktelig avgjørelse, og nå er det alvor.

Siden fortsetter Sir Frederick Morgan, for å forsikre seg om at den neddyssede moralske indignasjon skal holle seg i ro:

— Vi kommer til å få mot oss alle disse velmenende mennesker som hevder at vi

Forts. side 4

Fritt slag

Som bekjent, så kan den samme sak forskjellig skues an fra andre sider, av andre øyne og til andre tider.

Per Sivle

Fra Stavanger

Jeg kan ikke være enig i redaksjonens tilbakevisning av N. L. Almers artikkel i siste nr. av Folk og Land (nr. 18). Jeg synes han har rett i hovedsaken.

Å komme på talefot med jøssingene kunne være ønskelig om de ville forhandle med oss under rimelige forhold, men såvidt jeg har forstått har de siden okkupasjonen forlangt at alle NS-sympatisører, helt feilaktig betegnet som nazister, måtte komme bønfoldende og angre sine synder mot jøssingene og fedrelandet om de ville ha håp om tilgivelse.

Når disse folk — som har ansvaret for at ikke bare landets forsvar til lands og til sjøs, men også folkets forsvarsvilje systematisk var blitt ødelagt — kan komme med slikt forlangende, så skjønner jeg ikke hvordan vi kan komme på talefot med dem.

Almers henvisninger til likvidasjonen av den unge piken på broen i Asker og til rovmordet på det gamle jødiske ekteparet som ble anbrakt i Skillebekk for å bli drept, er

hold nemlig at det norske folk som folkene annetsteds, har ligget under for et og samme påtrykk fra internasjonalt hold om på alle måter å tilintetgjøre Hitlertyskland, Mussoliniitalien og Franco-spanien såvel som alle enkeltpersoner, der mentes å sympatisere med dem samt at de såkalte fredselkende demokratier under dette påtrykk forrædde Europa ved å alliere seg med Sovjetrussland og kommunismen.

Å nærme seg jøssingene med luen i hånden bør der ikke være tale om. Å tilgi uretten — det kan så være, men å glemme den — det bør ikke skje». Make our memory green — lest we forget».

Med hensyn til fru Bjørners og fru Schjervens artikler så er jeg enig med fru Bjørner i at det ville være ønskelig å få ristet jøssingene våkne. Fru Schjervens artikkel med overskrift «Fornuft - Instinkt Tro, Guds stemme må slippe til ved forhandlingsbordet» forstår jeg ikke.

Redaksjonens opplysning om et pågående bruyggings- og revisjonsarbeide er gledelig. Bladets lesere ville sikkert ønske å høre mere om dette arbeide.

Argus.

Hjertesukket

Herr redaktør!

gjøre med. Av motstanderens trekk slutter han seg til om han har med en rutinert spiller eller med en amatør å gjøre. Ja, de store spakkemestre har en ofte nesten visjonær evne til å se inn i motstanderens hjerne og ane hans plan, derfor er det å se to store mestere måle styrke med hverandre like spennende som å overvære en tyrefekting — men langt mere raffinert. Sjakkspeillet hører til menneskeåndens — eller la oss si den menneskelige kløkt — store prestasjoner. Ikke for intet ble det oppfunnet i Østen. Diplomatiets kunst har alltid vært sammenlignet med sjakkspeillet.

Russerne har anlegg for sjakk. De har kunnet oppvise store sjakkemestre. Likeledes har de hatt dyktige og slue diplomater. I tizartiden var diplomatiets kunst en vitenskap, forbeholdt en elite av aristokrater med generasjoners franske avslipning av den opprinnelige tatar.

Sovjetdiplomatiets betydde et tilbakeskritt til Asia — det primitive Asia —, russeren gjorde en underlig figur i den (såkalt) siviliserte del av verden, hans tankegang og reaksjoner tilhørte en mere primitiv tid enn vår. Det er bare å bemerke at på det tidspunkt da hans seirende hærer dro inn i Tyskland for å gjøre opp» med tyskerne, avkledte også hans allierte fra de store kulturnasjoner for tyskernes øyne seg all kultur og vendte tilbake til naturen slik som den artet seg før begreper som rettferdighet, ære, ridderlighet var blitt oppfunnet.

For amatører er sjakkspeillet en lek, for profesjonister er det en vitenskap. Amatører kan bare greie seg når de spiller mot amatører. I det lange løp vil amatørerne på grunn av at det tross alt finnes sunt hestevet i verden, bli fortrent av profesjonistene. I Sovjet-Samveldet inntreffer

Fort. side 4

REDDSOMT SKUESPILL

Det skal i sannhet bli et reddsomt skuespill av dyp-sindig argumentasjon å se den ene nasjon etter den andre kreve sin rett til egne H-bombeforsøk. Enkelte vitenskapsmenn, slik som lord Cherwell, har forsøkt å dempe vår frykt med påstanden om at våre atombombep prøver

til døden for at et større antall ukjente mennesker skal få leve. Lord Cherwell skulle med andre ord ikke gjøre seg skyldig til noe som strider mot moralen før ved det punkt hvor hans påstand skulle føre flere mennesker til døden enn de som ble reddet.

DØMMES TIL DØDEN

Hvis ikke, hvor mange

Vi skal ikke glemme at bortforklaringene fra denne gruppe vitenskapsmenn gjøres på de nasjoners vegne som hevder at de er det individuelle livets voktere og forkjempere. Det syns imidlertid som om de fordømmes anonymitet skulle fri oss fra følelsen av skyld.

Om vi kunne vise fram ofrene for vårt standpunkt la oss si i televisjon, ville de bli

skulle innføre tvungen til å si: Gi fyr!

En fryktelig avgjørelse, og nå er det alvor.

Siden fortsetter Sir Frederick Morgan, for å forsikre seg om at den neddyssede moralske indignasjon skal holle seg i ro:

— Vi kommer til å få mot oss alle disse velmenende mennesker som hevder at vi

Fort. side 4

Paal Berg — og en av de mest tragiske ugjerninger som er øvet på norsk jord

Den solemske juss bygget bl. a. på det britiske raid mot Svolvær! Glem aldri blomstene i den døde Quislings hånd!

Av kand. jur. Alexander Lange

Politikk er kamp om makt. Derfor er politikk undertiden en dødsfiende av retten, og det er ofte korrumpierende for retten når en trang partipolitikk ifører seg dommerkapen.

Utgilidningen kom definitivt og markert inn i Norges Høyesterett med Paal Berg — en ikke stor partimann — men besnærende kostymert som sosialpolitiker og full av den millom-folkeligheten, men desverre ikke så festlig som Nils Kjærs og David Knudsen Celiuss.

Under Pål Bergs ledelse dømte man etter den grunnlovsstridige og folkerettsstridige Landssvikanordning m. m. så eksekusjonssalvene gjallet og auksjonshamrene knallet. Han måtte vite at det førte til raseri, oppløsning og sorg i tusener av norske hjem.

For Bergs vedkommende er

De store tanker kommer fra hjertet.

Vauvenargues.

det kanskje ikke så nødvendig å gå på jakt etter motive. — Hans uredde kritikker i Høyesterett, dommer Thomas Bonnevie, skriver bl. a. om ham, at «jeg vil søke å godtgjøre vedkommende søndag 16. juni (1940): at Berg inntrengende oppfordret presidentskapets medlemmer til å fortsette forhandlingene med tyskerne, skjønt det var helt på det rene at nå skulle der forhandles om norske innrømmelser i strid med Norges forfatning.» Dette er gjengitt etter «Høyesterett og riksrådsforhandlingene», side 8—9.

Det var en logisk konsekvens av norsk rettsforfall at den opp over ørene u-gilde Pål Berg deltok i avrettingen av en av Norges mest rotekte sønner — Vidkun Abraham Lauritz Jonsson Quisling.

Heller ikke Jacob Friis kunne — for en viss årsaks skyld,

glemme Quisling og kastet høsten 1950 en urettferdig beskyldning ut mot ham i Dagbladet! Men herom en annen gang.

Etter at den i norsk partipolitikk ikke særlig manøvringsdyktige Quisling i rettsalen hadde levert sin gigantiske prestasjon, assistert av den noble og ranke advokat Henrik Bergh, lot han seg rolig strangulere av den Solemske juss, som blandt annet bygget på at det britiske raid mot Svolvær var beviset på at det hersket krig mellom det okkuperte Norge og Tyskland i paragraf 86's mening. — Med stoisk ro lot Quisling seg statsslakte av norske dverger under britisk tilsyn på Akershus.

Bare arbeid — gleden kommer av seg selv.

Goethe.

Herrene skjulte sine heltefjes under sorte masker. For sent gikk det opp for noen av dem at de deltok i en av de mest tragiske ugjerninger som er gjort på norsk jord.

Quisling etterlot seg en saga som vil leve i menneskers hjerner og hjerter lenge etter at Pål Berg er glemt. Som Quislings livsavslutning betegnet en veldig stigning fra hans tragiske nederlag, vil også hans ettermæle stå i stigningens tegn.

Det sies meg at i den døde Quislings hånd satt blomstene fra hans hustru så fast knyttet, at små menn som ikke tålte dem der — med møye greide å bryte den mektige hånd opp, som hadde sørget for brød til det norske folk under hele okkupasjonen. Var denne om blomstene knyttede neve Quislings hilsen til dem som til døden vil kjempe for kjærlighet, sannhet og rett i Norge?

Alexander Lange.

ansvaret for at ikke bare landets forsvar til lands og til sjøs, men også folkets forsvarsvilje systematisk var blitt ødelagt — kan komme med slikt forlangende, så skjønner jeg ikke hvordan vi kan komme på talefot med dem.

Almers henvisninger til likvidasjonen av den unge piken på broen i Asker og til rovmordet på det gamle jødiske ekteparet som ble anbrakt i Skrikerudtjernet for ikke å tale om de mange andre ugjerninger han kunne ha nevnt og som jøssingånden har ansvaret for, skulle såvist ikke gi grunnlag for å forlange anger og ruelle fra NS-folkets side.

Når de menn Almers navngir i sin artikkel, har forholdt seg tause, synes det å tyde på at de har lite tro på talefoten. Og, som Almers sier, skulle jøssingene nå begynne «å gå etter på sine ugjerninger og innrømme disse», ville de dermed ha felt dommen over motstandbevegelsen og dens vesen. Der er heller intet, såvidt jeg har set, som tyder på at der fra den kant, enn si fra dens høyeste hold, skulle være vilje til å komme på talefot med de tidligere NS-folk. De har ikke alene eksekvert de ulovlige landssvikerdommene og innkassert «erstatningsbeløpene ifølge disse dommer, men har også nektet å betale NS-tjenestemenns lovlige krav på lønn i suspensjonstiden etter at kravene var blitt stadfestet av domstolene. De forega at kravene var foreldet uten å ta i betraktning at foreldelsen skyltes staten selv ved motvillig og sendrektig behandling.

Det som NS-folk kan gjøre og bør gjøre er å spre opplysninger om det virkelige for-

Jeg har ofte tenkt på hvor trist en verden det ville vært uten barna, og hvor umenneskelig den ville være uten de gamle.

Samuel T. Coleridge.

til ved forhandlingsbordet» forstår jeg ikke.

Redaksjonens opplysning om et pågående bruyggings- og revisjonsarbeide er gledelig. Bladets lesere ville sikkert ønske å høre mere om dette arbeide.

Argus.

Hjertesukket

Herr redaktør!

Jeg leste i Deres nr. 18 med fornøyelse en artikkel, hvori herr M. I. Almers tar til gjemæle mot talen om å «komme på talefot med våre motstandere». Forfatteren spør hvorfor ikke flere har tatt til gjemæle mot tanken. For mitt vedkommende fant jeg dette overflødig etter Hafskjolds nøkterne notis om saken. Forslaget er jo helt utopisk, det har den avgjørende feil at det kommer fra den gale siden. Og ingen vil vel innbille seg at eksempelvis herrerne i Kongens råd, som ga dobbeltmorderen Gulosten påtaleunnlatelse, vil komme til oss med utstrakt hånd og si: «La oss prate litt koselig sammen og ikke ta sakene så alvorlig». Og hvis de det gjorde, vilde jeg for min del svare: «Der er blod på dine hender. Tvætt det først av». Det er dette, herr Almers mener, og han har ikke fortjent den salven De ga ham i Deres leder. Det må være trist å sitte så langt borte med sin glødende iver, og ikke ha noen å snakke med om tingene, og så møte så liten forståelse hos bladet.

Nesøen, 26. mai 1957.

Ærbødigst

E. BLEHR.

På talefot?

Herr redaktør!

«Det er triste greier at vi skal motta slike artikler», skriver De i Deres ubeherskede redaksjonelle kommentar til Almers. Jo, her skal De få noen triste ord til fra en som

Fortsettes inne i bladet.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

En amerikaner villeder og veileder om Norge

I «Det Beste» for juni finner vi spissartikkelen «Til Norges pris» av den kjente amerikanske forfatter Max Eastman. Skriftet reklamerer med at denne artikkelen vil bli lest av 60 millioner mennesker verden over.

Eastman skriver blant annet: Norges motstand mot naziokkupasjonen var like hard og innbitt som blant noe folk på kontinentet. Fengsler og konsentrasjonsleire i Norge og Tyskland var fulle av norske patrioter som nektet å bøye seg for den fremmede voldsmakten. Likevel ble det ikke begått en eneste lovløs handling mot de få landssvikkerne da frigjøringen kom. Ingen ble dømt uten lovlige rettergang.

Skulle du noen gang ha hørt på maken til forvrengninger? Men altså: 60 millioner mennesker omkring i verden mates fortsatt med den slags tøv. Om Eastman hadde hatt en smule kontakt med f. eks. Scharffenberg, ville han ha kunnet spare seg disse villedende «opplysninger». Ja, bare en titt på de sitater vi gjengir et annet

sted i dagens avis — av sannhetssøkeren Scharffenberg måtte ha vært nok til å gjøre ham betenkt.

Vi tar med ennå en pasus av Eastmans artikkel: Med samme uvørne motstandsvilje parret med respekt for inngåtte avtaler har Norge forberedt seg på å forsvare sin 196 kilometer lange grense mot Sovjet-Samveldet. Det er gitt ordre til alle militæradelinger og alt mobiliseringspliktig personell om automatisk å melde seg og sette seg til motverge ved en invasjon uten hensyn til trusel om represalier, selv om regjeringen skulle være blitt lammet ved en bakholdsmanøver. «Fortsett forsvarskampen uavhengig av de paroler som blir utstedt i Kongens (regjeringens) eller annen overordnet myndighets navn dersom disse er tatt til fange eller satt ut av funksjon på annen måte».

Ja, det er i sannhet en enestående ordre. Vårt medlemskap i Atlantpакten kan komme til å koste oss meget blod. Forpliktelsene er uten grenser — når det er de store som skal kommandere oss.

Forbundet

Flere saker av betydning for det kommende landsmøte i Oslo (30. juli) var oppe til behandling på styremøte den 5. ds. Det meste om disse ting vil ikke bli referert før på landsmøtet. Fru Olga Bjoner har påtatt seg å reise en tur for Forbundet, og hun vil bl. a. besøke Rena 17. juni, Øvre Rendalen 18. juni, Tynset 19. juni, Hjerkin 20. juni og Dovre den 21. juni. Hun vil sannsynligvis også besøke Toten.

menn — spredde N. N. fest og glede med sine festlige kåserier, krydret med litt illegalt prat om okkupasjonstidens aktuelle tema: krigens gang. Det hele var så levende at man faktisk kunne kjenne duften av engelsk røketobakk i lokalene».

Italia

Den stortalende italienske politiker Zoli (som vi har

Fritt slag

Fort. fra side 1

bor i Norge - dessverre! For det første skal jeg si Dem så mangfoldig takk, hr. redaktør, for at De lot artikkelen gå i trykken. Det var da en riktig frisk og velgjørende hilsen fra Stillehavskysten. Jeg vil inderlig ønske at vi innvånere av Norge, kunne få mange sådanne hilsener fra alle verdens kanter, fra dem som har måttet rømme fra «rettsstaten». Det skulle være et gasta ekko til Molboerne her i landet.

«Klynk og klage», skriver De. Det er jo nettopp det som har vært det vesentlig av innholdet i «8. mai», og »Folk og Land» fram gjennom årene. Det er jo ganske naturlig så lenge delikventene lever, og har et organ som de kan få lette sine innestengte tanker i. Ellers må jeg helst si at det er ikke klynk og klage å si sannheten slik som Almers har gjort det.

Jeg vil av hele mitt hjerte ønske at Almer og alle hans likesinnede må gjøre kjent for alt folket der de bor, hvilken uhyrlighet «landsvikoppgjøret» i Norge har vært.

Ennvidere må jeg si meg enig med Almer's i at han ikke vil «tilgi», med andre ord rekke hånden fram til «kloakkrotter og mordere», og heller ikke til dem som i aviser, bøker og filmer har opphøyet disse til helter.

Under okkupasjonen var jeg i et par tilfelle så enfoldig å rekke fram hånden for å hilse på tidligere venner og kollegaer, men de holdt sine hender tilbake. «Nei, vi hilser ikke på en slik som dem som er blitt nasist», var svaret. Fra den tid er min hånd for alltid trukket tilbake overfor sådanne folk, både i håndgripelig og figurlig betydning.

I Deres blad er også referert et av Hammerskiold motatt brev, som har fått passere upåfalt. Almers brev burde ikke blitt sånn kommentert.

men Deres er ikke stort bedre. Det er nok et flertal som ikke bryr seg om noe, idet de vel som jeg innser at en kommer ikke lengre. Det har vært så mange gode innslag og forklaringer på vår soleklare rett levert i Deres blad, men alt er og blir nok snakk.

Jeg konfererte med Forbundet for sosial oppreisning, og det såkalte Rettskontor i Oslo, og ble anbefalt å sende mine papirer dit, for å søke min rett. Jeg ventet i årevis, og skrev på nytt uten å høre noe. Tilslutt tilskrev jeg forbundssekretæren, som bare kunne fortelle at papirene ikke fantes. Bare bluff. Jeg tapte ca. 7000 derpå, men verst var det moralske tap. Der skrives om penger, men enda 2 år etter er ingen sak reist, og vårt krav sies å være foreldet.

Jeg ser av Osloblad av 23. mai at nu skal der settes fart i inndringen av krav på såkalte Landssvikere. Hadde vi i fellesskap saksøkt i rett tid, hadde våre krav ikke vært foreldet.

Det er mange som er kommet i gode stillinger igjen, men enhver har krabet for seg selv. Det gjaldt selvsagt for makthaverne å få oss så spredt som mulig. Det har også lyktes.

Forbundet og bladet kan vel ikke gi oss små noen hjelp, men de ønsker hjelp fra oss. Når en mann, som er kommet seg så langt som til Stillehavskysten, følger så godt med, burde han ikke tas på så hardt som De har gjort.

I Deres blad er også referert et av Hammerskiold motatt brev, som har fått passere upåfalt. Almers brev burde ikke blitt sånn kommentert.

Scharffenberg har sagt

Samlet av A. L.

II

«Det bør gjennom politiet samles opplysninger om alle «likvideringer», deretter bør hvert tilfelle nødvendighet bli prøvet i forhørsretten. (Morgenbl. 11. sept. 1947.)

«Feilen i rettsoppgjøret har snarest vært at også dommerne i den første tid ubevisst lot seg rive med av opphisselsen og navnlig overfor frontkjemperne felte langt strengere dommer enn disse senere har fått.» (Morgenbladet 16. okt. 1947.)

«Foreløpig har jeg bare krevd offentlig undersøkelse av alle «likvideringer» og sabotasjehandling under krigen og av alle mishandlinger og drap av fanger etter frigjørelsen. . . Det har vært hevdet at det ble lovet hemmeligholdelse, men hvilken offentlig myndighet hadde rett til på forhånd å gi avlat og derved i virkeligheten godkjenne voldshandlinger?» (Morgenbladet 8. novbr. 47)

«Han (Asbjørn Sunde) fraligger den (Osvaldgruppen) delaktighet i ransforsøket og drapet på kasserer Holm i Eker sparebank på Hokksund. Jeg retter derfor dette spørsmål til politi og påtalemyndighet: Hva er gjort for å oppklare dette drap? (Morgenbladet 15. novbr. 1947.)

«Mitt syn er dette: Hvis vestmaktene hadde villet respektere Norges nøytralitet, ville det vært i Tysklands interesse også å respektere nøytraliteten. Jeg henstiller atter inntrengende til utenriksdepartementet å offentliggjøre en uttømmende strengt objektiv dokumentsamling om

Siden sist

Den norsk-sovjetiske ekspertkommisjon for vannkraftutbyggingen i Pasvikelven, har avsluttet sitt arbeide og vil fremlegge sine forslag for de to lands regjeringer. Forslaget går ut på at russerne skal bygge kraftverk i elvens nedre løp (Boris Gleb) og elvens øvre løp (Hestefoss og Tangenfoss) på henholdsvis 35 000 kW., 18 000 kW. og 17 000 kW. Norge skal bygge et kraftverk på 64 000 kW. i elvens midtre løp ved Skogfoss, hvor også Melkefoss blir oppdemmet.

Sovjet-Unionen har bedt Finland gå med på en plan om å nøytralisere området rundt Østersjøen. Det blir sagt at statsminister Bulganin og førstesekretær Krustsjev under drøftelsene med de finske ledere har tatt til orde for at Sovjet-Unionen, Finland, Sverige, Danmark, Polen og Øst- og Vest-Tyskland skal gå sammen om å stenge Østersjøen for alle krigførende nasjoners skip i tilfelle av krig.

Hvis Finland støtter denne plan skulle Sovjet-Unionen som motydelse stille til rådighet gull og hard valuta til å finansiere finske innkjøp i vest, heter det.

General George C. Marshall følgende innskrift: The Council mottok 5. juni, på 10-årsdagen for Harvard-talen om Marshall-planen, en medalje fra Den europeiske økonomiske samarbeiderorganisasjon (OEEC). of the OEEC to George C. Marshall on the tenth anniversary of the Harvard Speech». I OEEC-hovedkvarteret i Paris ble det avduket to minnetavler med tekst på engelsk og fransk, der det framheves at talen åpnet veien for økonomisk samarbeide i Europa. På den annen side er det

Tendensen til å framstille biler med stadig kraftigere motorer kommer til å bli stoppet av amerikanske bilfabrikanter. Ifølge et enstemmig vedtak som fabrikantene har gjort på sitt årsmøte i Detroit vil produksjonen fra nå få følgende målsetting: «Bileiere og sjåfører skal oppmuntres til å verdsette personvogner etter deres egenskaper til å yte en sikker, pålitelig og komfortabel kjøring, heller enn etter evnen til å oppnå stor fart».

Vår deltagelse i årets Barcelonamesse må betegnes som meget vellykket. Den norske avdeling hadde en fremtredende plass, like ved hovedinngangen til Nasjonenes Palé, og var enkel, men smakfull. Hovedmotivet var de tre store modeller som på en illustrerende måte gav et bilde av våre hovedeksportinteresser for Spania, særlig i klippfisk, treforedlingsprodukter og Norsk Hydros produkter. Dessuten deltok Elektrokemisk, Myrens mek. Verksted, Den norske Midelhavslinje A/S, samt Jørgen S. Lien.

Et enstemmig Storting har besluttet å opprette et frittstående direktorat for Statens skoger — og med en øverste leder som skal ha tittel av statsskogsjef. De ikke-sosialistiske partiene stod samlet om et forslag om å begrense bl. a. direktoratets anledning til å kjøpe og selge skog uten å spørre Stortinget, men forslaget ble nedstemt av Arbeiderpartiet og kommunistene med 66 mot 49 stemmer.

Den foreslåtte bevilgning på 254 000 kroner til Den Norske Opera for budsjettåret 1957—1958 ble enstemmig vedtatt da Stortinget behandlet kjøpsplanen for de neste seks år.

Flere saker av betydning for det kommersielle liv i Norge (30. juli) var oppe til behandling på styremøte den 5. ds. Det meste om disse ting vil ikke bli referert for på landsmøtet. Fru Olga Bjoner har påtatt seg å reise en tur for Forbundet, og hun vil bl. a. besøke Rena 17. juni, Øvre Rendalen 18. juni, Tynset 19. juni, Hjerkin 20. juni og Dovre den 21. juni. Hun vil sannsynligvis også besøke Toten. Derom i neste nr.

Jugoslavia

Titos prinsipper er ikke nyere enn Stalins, ikke mere revolusjonerende enn tyranniets, pointerer redaktør Hoff i en velskreven artikkel i Farmand i anledning utenriksminister Langes fraser og elskverdighet likeoverfor utenriksminister Koca Popovic under hans besøk i Norge. Hoff nevner i denne forbindelse også Norges forhold til Franco. Det er innbitt og tåpelig fordom som i dag kan forklare Francos regime som «verre» enn Titos, skriver han. Forholdet er snarere at Franco's er «bedre», fordi det ikke er totalitært. De radikale gjorde et svare oppstyr i fjor — med rette — da Franco forbød noen liberale tidsskrifter. Men når har man hørt om at Tito overhodet har hatt liberale tidsskrifter å forby. Hovedsaken er at diktatur er diktatur, enten det praktiseres i sosialismens eller francoismens navn. At den norske regjering ikke helt synes å fatte dette, er graverende for Norge utad, og uhyggelig for nordmenn innad.

Fremragende luktesans!

En landskjent, reisende kåsør feiret for en tid siden ett eller annet årsmål. Et seriøst skrift feiret begivenheten med bl. a. disse ord: «Under okkupasjonen — i illegale lokaler, fullt besatt av gode nord-

glede med sine festlige kåserier, krydret med litt illegalt prat om okkupasjonstidens aktuelle tema: krigens gang. Det hele var så levende at man faktisk kunne kjenne duften av engelsk røketobakk i lokalene».

Italia

Den stortalende italienske politiker Zoli (som vi kort omtalte bare to nr. tilbake), trakk seg som statsminister alt etter to uker! Den parlamentariske forvirring i Italia er dermed fullkommen. Hans parti har 45 pst. av plassene i deputerkammeret og 43 prosent i Senatet, men det er altså ikke nok til å hale et tillitsvotum i land. Når dessuten kommunistene, Nennisocialistene, sosial-demokratene, de liberale og republikanerne på forhånd hadde erklært at de ville gå imot Zoli, hadde han ingen chance uten nyfascistisk støtte. Det fikk han ved avstemningen, men har altså vraket den. Årsaken til at Zoli avslo dette «samarbeide» med nyfascistene, selv når det står om livet for hans egen regjering, er at han på forhånd hadde dummet seg ut med så pass drastiske uttalelser mot «nyfascistene» at han ble fanget i sine egne garn.

Boehm og Thjemøe blir sikkert gode venner!

Ja, nå har vi fått melding fra Stavanger om at bestillingene på Boehms bok er begynt på det femte hundre! Sannelig ikke dårlig. Men oppspurten er meget viktig, for tallet 500 må være nådd innen 1. juli. Gode venner! Sørg for at Boehm og Thjemøe rekker i land i god tid. Send din bestilling i denne dag!

høyet disse til helter. Under okkupasjonen var jeg i et par tilfelle så enfoldig å rekke fram hånden for å hilse på tidligere venner og kollegaer, men de holdt sine hender tilbake. «Nei, vi hilser ikke på en slik som dem som er blitt nasist», var svaret. Fra den tid er min hånd for alltid trukket tilbake overfor sådanne folk, både i håndgripelig og figurlig betydning.

Har de straffede NS-folk i det hele tatt noe å tilgi? må jeg spørre. Kall det «selvrettferdighet» etter lyst og behag så meget De vil for meg.

«Forbryterspirene» innen NS er vel dem som i det hele tatt har sluppet lettest fra det såkalte «rettsoppgjør». Mens de hæderlige og idealistene fikk dødsstraff og livstid. Det viser også kvaliteten av oppgjøret.

«Vi skammer oss inderlig over angrepet på John Lærum, Erling Bjørnson, Olga Bjoner, skriver De. Jeg kan ikke finne at Almer har gjort noe angrep på disse personer. Han bare konstaterer at de har opptrått som eksponenter for tanken om å komme på talefot med motstanderen. Gid det ville lykkes at «fienden» ville komme på «talefot» med oss, og erkjenne sine feil.

J. G.

Innlegg nr. 4.

Herr redaktør.

Jeg leser alt i Deres blad, og noe i andre. Jeg kan ikke være enig med Dem i Deres innlegg mot Almers. Hans skriv må De ha misforstått. Jeg kan ikke finne at han har sagt noe galt om Lærum. Bjørnson og fru Bjoner, bare det at han nok mener at det nytter ikke å komme på talefot med noen av nuverende maktthavere. Det samme menes av tusender av lidelsesfeller. Almers brev er vel skarpt,

men de ønsker hjelp fra oss. Når en mann, som er kommet seg så langt som til Stillehavskysten, følger så godt med, burde han ikke tas på så hardt som De har gjort.

I Deres blad er også referert et av Hammerskiold motatt brev, som har fått passere upåttalt. Almers brev burde ikke blitt sånn kommentert.

Det Bjørnson skriver, leser jeg med aktelse og beundring. Men jeg er klar over at hans gode mening ikke rekker til noe for oss: Det vises jo også at maktthaverne bryr seg lite om ham, har de villet nå ham og Aulestad, har de nok sørget derfor. Prøv heller å få sak reist for oss, enn bare å sende hyrdetoner. La sanne ord komme frem om de er skarpe.

Vågaholmen 26. mai 1957.

A. H.

Innlegg nr. 5.

Herr redaktør!

Deres eiendommelige leder i Folk og Land nr. 18 — «Vi tilbakeviser Almers klynk og klage», — er dypt forstemmende lesning. Hva galt har han gjort? Han har trukket frem et par tilfeller av de «gode nordmenns heltegginger» under okkupasjonen, — der som han selv skriver, kan forfleres i det uendelige. Det er sannheten han fremholder. Redaktøren synes formodentlig, at det ikke er taktfullt av herr Almers. Men jeg antar, De ikke kan undgå og lese og høre i den ensrettede presse og kringkasting, de skjendigheter myrdede NS-medlemmer til stadighet blir overøst med, — og «landsvikere», er et yndet tema, som slår godt an i tale og skrift, — særlig fra prekestoler og ved festtaler. Skulle ikke herr redaktøren ha noe å skrive om dette, — når der endog er ført sannhetsbevis for, at det såkalte «rettsoppgjør» er et

opplare dette drap? (Morgenbladet 15. novbr. 1947).

«Mitt syn er dette: Hvis vestmaktene hadde villet respektere Norges nøytralitet, ville det vært i Tysklands interesse også å respektere nøytraliteten. Jeg henstiller atter inntrengende til utenriksdepartementet å offentliggjøre en uttømmende strengt objektiv dokumentsamling om Norges utenrikspolitikk 1905—1940. Hvis U.D. vegrer seg av politiske hensyn, bør Viden-skapsakademiet ta oppgaven på seg. Det norske folk skal få vite hele sannheten om 9. april 1940, hvor nødig mange enn vil se den.»

(Morgenbl. 16. novbr. 1947)

retssvik, som maktthavere fra 1945 til idag er ansvarlig for.

De beklager i Deres leder at «NS ikke fikk anledning til å gjøre opp med sine egne forbryterspirer», og spør om det ikke hadde vært klokt om vi først feiet for vår egen dør.» Hvorfor beklage seg over det? Der ble da feiet så grundig for vår dør, at i mange tilfeller tok de både døren og huset med.

Der er flere andre eiendommeligheter i Deres lederartikkel, som er påfallende, men får henstå. Det er jo dette med spalteplassen for enkelte. Dog tror jeg det ville være av interesse for mange, å få opplyst, hva De mener med: «Selv idag har vi i NS høyst betenkelig tilbøyeligheter å drages med».

Det er i sannhet merkelig skrivemåter i et blad som skilter med å være organ for «rettsoppgjøret»s ofre. — Jeg tillater å anbefale redaktøren å lese vårt tidligere organ «8. Mai». Her var det bare en tanke og en vilje. Kamp mot uretten og verne alle som ble offer for den.

Sluttelig er det et forhold jeg vil nevne. Vi hører og leser, at det såkalte «rettsopp-

klippfisk, treforedlingsprodukter og Norsk Hydros produkter. Dessuten deltok Elektrokemisk, Myrens mek. Verksted, Den norske Middehavslinje A/S, samt Jørgen S. Lien.

Et enstemmig Storting har besluttet å opprette et frittstående direktorat for Statens skoger — og med en øverste leder som skal ha titel av statsskogsjef. De ikke-sosialistiske partiene stod samlet om et forslag om å begrense bl. a. direktoratets anledning til å kjøpe og selge skog uten å spørre Stortinget, men forslaget ble nedstemt av Arbeiderpartiet og kommunistene med 66 mot 49 stemmer.

Den foreslåtte bevilgning på 254 000 kroner til Den Norske Opera for budsjettåret 1957—1958 ble enstemmig vedtatt da Stortinget behandlet kirke- og undervisningskomiteens innstilling om bevilgninger til kunstformål.

Bibelen er nå å finne på 1108 har utarbeidet viser at kommunistisk litteratur oversettes i langt raskere tempo enn Bibelen. Demokratisk opplysningslitteratur kommer langt nede i rekken.

Et ramaskrik har reist seg over Danmark! Dette skyldes trepartiregjeringen som akter å utskrive et tvangslån for å minske forbruket og derved rette opp landets fortvilede utenriksøkonomiske stilling. Lånet, som utgjør hovedtyngden i kriseprogrammet, skal innbringe 200 millioner kroner årlig i to år, altså 400 millioner kroner. Det skal utlignes etter sterkt stigende satser på alle skattbare inntekter over 14 000 kroner.

På grunn av grensen nedad til 14 000 kroner vil lånet bli utlignet på bare ca. 120 000 eller 6 prosent av landets henimot 2,1 millioner skattydere. Det vil virke særlig tyngende for middelstanden.

Fire bilfabrikker samarbeider for tiden med nordiske kirurger om prinsippkonstruksjon av en bil som eliminerer en stor del av ulykkes- og skaderisikoen. Resultatet av samarbeidet vil i foreløpig form bli lagt fram for den nordiske kirurgkongressen som begynner i Stockholm mandag. Der vil man også legge fram resultatene av den omfattende skadeundersøkelsen som kirurger ved 80 sykehus i Norden har foretatt siste året. De bilfabrikkene som det her gjelder er Volvo og SAAB, Scania Vabis som representerer den tyske Volkswagenfabrikken, og Fordkonsernet.

gjør» er avsluttet. — Særlig fremholdes det for utenlandske journalister, at de aller fleste av «landsvikerne» er tatt inn i samfundet igjen og er i arbeide. Dette er falske opplysninger og dekker ikke det virkelige forhold. Vel nokk er det mange såkalte «landsvikere», der har sitt arbeide eller på en eller annen måte har oppnått lave lønnede stillinger, — men hva med de mange tusind, som lever i nød og er holdt utenfor arbeide? De har fått livsvarig straff i tillegg til den der ble dem på-

dømt ved «rettsoppgjøret».

Her skulle være en oppgave for redaktøren, om han gikk helhjertet inn for vår sak, med opplysningsarbeide om skadevirkningene, der er påført ofrene for «rettsoppgjøret».

Herr Almers har reist ut av landet og mange med ham. Vi eldre har dessverre ikke anledning til det, men må friste en menneskeuverdig tilværelse i vårt hjemland.

Med hensyn til dette å tilgi våre bødler, som det har vært diskutert om i bladet, så ville

Kontingenten er den drivkraft

Forbundets Landsledermøtet 1957

Styret har fastsatt at Landsledermøtet for 1957 skal holdes i **FOREDRAGSSALEN**, Deichmanske bibliotek, Henrik Ibsens gt 1., Oslo, tirsdag 30. juli kl. 10.

Adgang til møtet har — utenom de som tilhører selve Landsledelsen (jfr. vedtektenes § 6) — alle som står inntegnet som medlemmer eller som har ydet bidrag til Forbundet. Sådanne møtende har adgang til å delta i debatten og har forslagsrett, men bare Landsledelsens medlemmer kan stemme. Legitimasjon i form av medlemskort for 1957 eller bidragskvittering for samme år må forevises inngangskontrollen. Uten slik legitimasjon tilstedes der ikke adgang til møtet.

Landsledelsens medlemmer vil motta særskilt innkalling. De som må bo på hotell, anbefales å sikre seg plass snarest mulig. Det er meget vanskelig for hotellrom i sommertiden spesielt. Vær derfor ute i tide!

FORBUNDET FOR SOSIAL OPPREISNING

Styret

Linnea Norsk Reiselag innbyr til Hamburg-tur

FRA OSLO TIRSDAG 2. JULI. PRIS 395 KRONER.

UTFØRLIG PROGRAM: SE FOLK OG LAND NR. 21.

Et av de ledende reisebyråer i Oslo arrangerer turen for oss. Innmeldelser skjer snarest, senest innen 20. juni. Vedlagt 100 kroner.

NORSK LINNEA REISELAG,
Boks 3237, Oslo

To Värmlandsturer å velge i!

Både søndag 30. juni og søndag 7. juli innbyr vi til hyggelig Värmlandstur, med start fra Arbeidergaten i Oslo kl. 10 fm. Pris kr. 105,—. Egen reiseleder følger med. Lunsj

vidunderpark og Selma Lagerlöfs Märbacka. Lunsj i Stads-trädgårdens restaurant i Karlstad og tilbake til Oslo.

Skal man være sikker på plass er det best å melde seg

brotet og lovløysa er å finne mellom desse.

Bolken om rettstilstandet i Norge etter 1945 er eit ufyseleg kapitel. Ufyseleg, når ein tenkjer på dei mange tusen høgreste, hjartevarme, fedrelandshuga kvinner og menn som vart dømde og stempla som landssvikarar. Men kanskje endå verre når ein ser på dei mange reine brotsmenn som slapp fri for tiltale, eller vart frikjende. Kor er dei i dag, dei menn som drap Elsa Kristoffersen? Eller dei som skaut ned Knut Knutson Fiane? Eller dei som rana Modum Sparebank? Truleg er det ingen som kan svara på det. Desse drapsmenn og ransmenn går mellom oss andre som frie folk —, ja, for alt vi veit, kan dei vera i viktige, offentlege stillingar. Under slike tilhøve er det då ikkje meir enn naturleg om både hr. Almers og fleire til reagerar heller kvasst (litt for kvasst, kanskje?) mot ein kvar tanke på «forsoning». Tanken er like absurd, anten ein tenkjer seg forførarane eller dei forførde som motpart.

Likevel er det ei gruppe, ei stor og mektig gruppe, som vi skal og bør koma på talefot med. Det er folket —, det store fleirtalet som står midt mellom dei før nemnde kategoriar, men ikkje høyrer til nokon av dei. Til den flokken høyrer først og fremst ungdomen —, dei som fram for alle lyt blø når «det kommer». (Skuggeviks uttrykk.) Med desse må vi koma på talefot. Men dei har aldri vore «motstandarar».

Til slut vil eg påtale eit uttrykk som både Almers og andre brukar, ordet «jössing». Både det og «nazist» bør no gå ut av norsk språkbruk. Det

Direktør Johan Hoffmann om Husbanken

Husbanken har under overveilelse å forhøye bankens utlånsnivå. Direktør Johan Hoffmann skriver om dette i en artikkel i siste nummer av Økonomisk Revy, hvor det blant annet heter at den gjennomsnittlige egenkapital for alle familieleiligheter i Husbankbyggene i fjor kom opp i ca. 9800 kroner. Stigningen for de fleste hovedgrupper bygg synes å ha vært fra 700—1000 kroner fra 1955 til 1956. Fra 1951 til 1956 er egenkapitalen for de forskjellige kategorier bygg steget med fra 48 til 64 prosent. Stigningen henger sammen med at økningen i byggeomkostningene og tomteprisene ikke har vært fullt kompensert gjennom økning i Husbankens lånenivå. For 1957 må man regne med en ytterligere økning i byggeomkostningene, fra 1000 til 2000 kroner pr. leilighet.

Den som tenker lite, gjør mange feil.
Leonardo da Vinci.

Nagasakis skygge

Forleden dag møtte føreren av flyet som kastet atombomben over Nagasaki, major Eatherly en av mannkapet på samme fly, sersjant Robert C. Smith. Sersjanten som nå er politimann var kommet for å arrestere sin gamle sjef. Bakgrunnen for dette er en tragedie hvor man kan ane skyggene fra atombomben som ødela Nagasaki for tolv år siden. Majoren som vendte hjem som krigshelt fikk en rekke nervesammenbrudd, hans ekteskap ble ødelagt, og han nektet å heve sin majorpensjon. I stedet begikk han en rekke småbedragerier og innbrudd med lite utbytte. Det virket som om han absolutt ville i fengsel, og militærpsykologene tror han har fått et voldsomt skyldkompleks etter Nagasaki-bombardementet. Som kjent

AANE DAHL

NAMSOS — Telefon 2132 - 2817 — privat 2275

Vi anbefaler:

Alleslags fiskeprodukter — kun engros. Vår spesialitet er nysaltet torskefilet, leveres i ca. 45 kilos kasser. Kan også leveres til private med tillegg av omsetningsavgift.

EGET KJØLE- OG DYPPFRYSNINGSANLEGG.

Av Karl Holter

Skinnbrevet - «Kleivdøler» - «Terkel» er nå avsluttet med «Gode Makter». «Gode Makter» er alt utkommet på tysk og har fått strålende omtale i pressen. Nye tingere bes skrive direkte til forfatteren under adresse:

Åmot på Modum. — Pris kr. 13,—.

Bruk «Gode Makter» til vennegave! Boken blir ikke tilsalg i bokhandelen.

MAT og DRIKKE

DESSERT PUFFKORN, 1 kg. ris 8×1¼ kg.s familiepakn. Bare kr. + 1 kg. hvete, pakkes rykende 12,— fritt tilsendt (mot kr. 15,— fersk direkte fra ovn i Deres pakke. Kjøp direkte fra møllen, få beste kvalitet: 15 % billigere i LITLEBERGEN HAVREMOLLE, LITLEBERGEN

BESTILLING TIL FIRMA: .....
Send meg snarest i henhold til Deres annonse i Folk og Land følgende .....
.....
Navn: .....
Adresse: ..... M. N. 10

Daglig friske blomster

KRANSER til alle priser

S Y N N Ø V E L I E

Blomsterforretning

Frognerveien 30, Oslo

Tlf. 44 22 30

ORGANISASJONEN

Nordisk Samling

avholder den 21.—22. juni et Nordisk Ting i København, Danmark til fremme av tanken om Nordens enhet. Henvendelse kan skje til redaktør Sven Lundehäll, Ellös, Sverige eller til Kai Normann, Ny-Hellesund, Norge.

som i sluttoppgjøret skal tvinge motstanderne til ærlig spill — og revisjon. Gjør Folk og Land mer utbredt. La kontingenten for kommende halvår strømme rikelig inn. Det gjelder kr. 12.50.

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Annelise Parow

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsmåde

VED BESØK I EGERUND

overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41 — Telefon 487

Armbåndsur

VANNTETTE, STØT-
SIKRE I STÅLKASSE

Omega

Herre fra kr. 278,- til kr. 330,-
Dame fra kr. 290,- til kr. 355,-

Longines

Herre fra kr. 283,- til kr. 350,-
Dame fra kr. 300,- til kr. 360,-

Allsport

Herre kr. 172,-
Dame kr. 175,-

Revue

Herre fra kr. 195,- til kr. 210,-
Dame fra kr. 198,- til kr. 215,-

Certina

Herre fra kr. 152,- til kr. 230,-

To Värmlandsturer å velge i!

Både søndag 30. juni og søndag 7. juli innbyr vi til hyggelig Värmlandstur, med start fra Arbeidergaten i Oslo kl. 10 fm. Pris kr. 105,—. Egen reiseleder følger med. Lunsj på Kongsvinger, middag og overnatting på Hotell Gästis, Sunne. Mandag båttur på Fryken, utfart til Rottneros

vidunderpark og Selma Lagerlöfs Märbacka. Lunsj i Stads-trädgårdens restaurant i Karlstad og tilbake til Oslo.

Skal man være sikker på plass er det best å melde seg snarest.

LINNEA REISELAG,
Postboks 3237, Oslo.

jeg nokk være villig til det, men å gi tilgivelse i fleng, uten at noen ber om det, — det er å spytte på våre faldne kameraters graver.

T. B. Norberg.

Innlegg nr. 6.

Nei, no må eg få lov å protestere, hr. bladstyrar! Kva i all verda er det i M. I. Almers' innlegg som har fått Dykk til å ta slik på veg? Vel, Almers er kvass, men det var Skuggevik også. Og De snakkar då om å «respektere andres meninger»? Syner De nokon serleg respekt for hr. Almers si meining? Det tyder ikkje på det, når De brukar uttrykk som «tygge skum», «lilleluktende», «selvrettferdig og stolt» m. fl. Ja, De køyrer endåtil opp med eit kjend luthersitat, berre med den skilnad at De set «Almerser» der Luther brukte ordet

„djevlar.» Slikt språkbruk mot ein annarleis tenkjande insendar sømer seg ikkje for vårt blad, hr. Kringlebotn!

Det er kanskje slik at hr. Almers har misforstått fru Bjoner, Lærum og Bjørnson. Eg kan ikkje tru at nokon av desse vil gå inn for «forsoning» på grunnlag av vilkårslaus kapitulasjon. Dei har sikkert heller ikkje meint at vi skal søkje kontakt med mordarar og ransmenn. Men kven er «våre motstandere»? Er det Berggrav, Hambro, Gerhardsen og konsorter? Eller er det «Osvald» og andre «menn i mørket»? Personleg kan eg lettare tenkja meg å koma «på talefot» med dei sistnemnde, som i stor mon var godtruande, men villfarne folk, enn med folkeforfarrarar av førstnemnde kategori. Dei ansvarlege for retts-

høyrrer først og fremst ungdomen —, dei som fram for alle lyt blø når «det kommer». (Skuggeviks uttrykk.) Med desse må vi koma på talefot. Men dei har aldri vore «motstandarar».

Til slut vil eg påtale eit uttrykk som både Almers og andre brukar, ordet «jössing». Både det og «nazist» bør no gå ut av norsk språkbruk. Det sistnemnde høyrer ikkje heime her i landet, det er eit tysk utnamn på medlemmer av Det nasjonalsosialistiske tyske Arbeidarparti. Og «jössing» er eit potetslag. Eit bra potetslag også — her nord, han er slett ikkje så blaut på knollen som ein kunne ha grunn til å tru.

Trygve Engen.

Fortsettes i neste nr.

SI DET MED BLOMSTER!

En «hederskodeks» som setter bestemte grenser for hvilke gaver og hvilken form for oppmerksomhet offentlige tjenestemenn kan ta imot er utarbeidd av den svenske statsrevisjonen og av «Instituttet til bekjempelse av bestikkelse og korrupsjon». Arbeidet er en følge av de mange korrupsjonssaker som har forekommet i svensk offentlig forvaltning de senere år. Det heter blant annet at gaver som ekte gulvtepper, sølvserveriser, verdifull kunst m. v. er utilbørlige, men at blomstergaver m. v. ved fødselsdager og i sykdomstilfelle kan godtas. Jule- og nyttårgaver fra forretningslivet til offentlige funksjonærer bør ikke forekomme, men kan godtas om de innskrenker seg til blomsterhilsner.

Dette lyder som en røst fra graven, men gikk i sin tid som et forløsende ord gjennom norsk arbeiderpartipresse.

Olay Schefflo.

*

For Grustak eller lign.

- 1 stk. transportør 10 mtr. lang (ny)
1 » ——— 7 » (ny)
1 » ——— 4 » (brukt)
1 » grussorterer (Pay & Brinck A/S)
med 10 Hk. elektr.motor og 9 Hk. bensinmotor.

H. SNAPRUD & CO.

MASKINER — REDSKAPER

Kongsberg — Tlf. 885 - 248

Daglig friske blomster

KRANSER til alle priser

SYNNØVELIE

Blomsterforretning

Frognerveien 30, Oslo

Tlf. 44 22 30

Boka som har vakt stor oppsikt i USA og i flere andre land:

Senator J. R. McCarthy:

«Den forspilte Sejr»

i dansk oversettelse.

175 sider. Heft. kr. 11, fritt tilsendt.

P. THJØME,

boks 122, Stavanger
Postgiro 640 42. Tlf. 21 133.

JUSTUS VERICULTOR:

Den norske kapitulasjon

10/6 1940

og

Krigføringsproblemet 1940/45

A. Lange: «Boken vil hevde sin plass i bokhyllen til enhver tid».

Fåes i Kiershowsgt. 5/1, og i Teatergt. 6 (Johannesen).
Pris kr. 5,—.

ORGANISASJONEN

Nordisk Samling

avholder den 21.—22. juni et Nordisk Ting i København, Danmark til fremme av tanken om Nordens enhet. Henvendelse kan skje til redaktør Sven Lundehäll, Ellös, Sverige eller til Kai Normann, Ny-Hellesund, Norge.

SHV

Frontkjemper ønsker å leie 1 eller 2 rom og kjøkken. Takknemlig for ethvert tilbud. Vi er mann og kone.
Eksp. anv.

Fra Forbundet

HUSK AT KUN BETALT

medlemskontingent event. stønad for 1957 gir adgang til Landsledermøtet i Foredrags-salen, Deichmanske bibliotek, Henrik Ibsensgt.1, Oslo, tirsdag 30. juli kl. 10.

Kassereren.

Til avisens lesere i Oslo

Vestkantbeboere kan lettest få kjøpt Folk og Land hos

ELIMA Tobakksforretning

i Ole Vigsst. 12, inngang fra Industrigt.

Herre fra kr. 283,- til kr. 350,-
Dame fra kr. 300,- til kr. 360,-

Allsport

Herre kr. 172,-
Dame kr. 175,-

Revue

Herre fra kr. 195,- til kr. 210,-
Dame fra kr. 198,- til kr. 215,-

Certina

Herre fra kr. 152,- til kr. 230,-
Dame fra kr. 170,- til kr. 230,-

Antima

Herre kr. 145,- og 152,-
Dame kr. 150,-

Altus

Herre kr. 136,- og kr. 143,-
Dame kr. 141,-

Samme merker føres også i 14 kt. gull og i double kasser.

Tillegg for stål-lenker kr. 8,-

Lommeur:

Omega kr. 183,-
Longines kr. 187,-
Zenith kr. 170,-

Utvalg sendes portofritt.
1 års garanti.

R. Gjessing
URMAKER

DRAMMEN

Annonsespaltene i Folk og Land står til din rådighet. Hvorfor nytter du dem ikke i fullt mon? Lempelige avtaler oppnåes, kom derfor med en henvendelse snarest.

A. E. Hedems brosjyrer

2. opplag av «Statsmaktenes revolusjonære forhold til Grunnloven» er nå utsolgt..

3. opplag er under trykning.

Vi har ennå endel på lager av A. E. Hedem's: «Landsvikoppgjøret og rettskildene», samt «Det norske nøytralitetsbrudd», samt «Haag og høyesterett»

FORBUNDET

Boks 3214 - Giro 150 28

OSLO

En ting som jeg ikke kan fordra hos menn er at de anser seg like uunnværlige som de faktisk er.

Ukjent (kvinnelig) filosof.

UTREDNINGEN FRA INSTITUTTET FÖR
OFFENTLIG OCH INTERNATIONELL
Rätt om

Den norska rättsuppgörelsen

Koster kr. 30 porto inkl. - Benytt postgiro 150 28

OSLO

FOLK OG LAND

England - Russerne ut av Ungarn og Norge nøytralt?

Forts. fra side 1

ikke må bli de første som bruker H-bomben i tilfelle krig.

«I TILFELLE AV KRIG»

Denne tirade tvinger fram visse spørsmål, for Morgan sjøl sier at det ikke blir tid for H-bombemaktene til å bestemme seg for om de skal bruke bomben eller ikke. Hvis vi ikke er de første til å bruke den så kommer det overhode aldri på tale med noen ny mulighet. Samme logikk gjelder for de andre vannstoffbombenasjonene. Etter Morgans ut-

Strategisk sjakkspill

Forts. fra side 1

dette tidspunkt når de ideologiske skylapper ikke lenger ansees for viktigere for en sovjetkarriere enn obektiv innsikt og diplomatisk kløkt. For en annen verdensmakts vedkommende — nemlig Amerikas forenede Stater — inntreffer tidspunktet når det blir slutt på at innenrikspolitiske hensyn får bestemme over utenrikspolitikkens mål og midler.

De forenede Stater er et demokrati. Det vil i praksis si at et vidt forgrenet nett av motstridende interesser, en sydende hekseskjel av intriger og underhåndsagitasjon (foruten den åpenne opposisjon)

sagn skulle det være nok med en halv dusin slike bomber for å utradere England. 20 eller 30 ville trenges for å gjøre det samme med Sovjetunionen.

Betenk derfor den situasjon som vi er kommet i. Et våpens første oppgave er å vinne en krig hvis man engang er tvunget til å begynne den, den andre er å skremme fra angrep, den tredje å påvirke de diplomatiske forbindelser. Det første kan ansees utelukket. På trots av hva Morgan sier er det nemlig ikke sannsynlig at noen stor nasjon kommer til å bli såvidt sterkt tilintetgjort at det ikke kan slå tilbake fra en annen base. Det land som er mest direkte utsatt er sannsynligvis Storbritannia. Under slike forhold står vi derfor foran en situasjon som for få år siden ble beskrevet av Lord Attley med floskelen: Faren med det umulige er å forutse.

KJEDELIG FAKTUM

Dette vil si at en eller annen nasjon vil komme til å handle etter Morgans råd og angripe med bomben før de andre. Den logikk han anvender på oss gjelder i like høy grad andre. Slik er det, selv om det er et kjedelig faktum at denne omstendighet ikke helt blir forstått i de kretser han beveger seg.

En rolig overveielse kan bare gi et resultat — nemlig den at tilstedeværelsen av vannstoffbomben ikke lenger kan betraktes som et middel til å

Foreslår republikansk senatorleder

Senator William Knowland har i et amerikansk fjernsyns-intervju foreslått at Vesten bør prøve Sovjets gode vilje ved å tilby nøytralisering av Norge mot at russerne trekker sine tropper tilbake fra Ungarn. Forutsatt at Norge aksepterer planen vil landet kunne slutte seg til en nøytral blokk som ledd i kjøpslåingen med russerne om tilbaketrekking av tropper. En slik prøveordning med Norge mot Ungarn, ville, om den ble vellykket, kunne føre til nye, gjensidige arrangementer om tilbaketrekning, i neste omgang fra det kommunistiske Polen mot en nøytralisering av Hellas i den vestlige alliansen, sa senatoren.

Siste: Utenriksminister Dulles har avvist senator Knowland's forslag om at Norge skal tre ut av NATO og nøytraliseres, mot at Sovjet-Unionen bl. a. trekker sine tropper ut av Ungarn.

«Farmand» og god presseskikk

Herr redaktør!

Tidsskriftet Farmand har i et par av de siste numrene fått en vel fortjent belæring om god presseskikk av professor L. O. Mohr. Tidsskriftet er som kjent vel redigert og interessant både m. h. t. stoff, tankeklarhet og argumentasjon. Men det skjemmes av og til av en subjektivitet som fører til påstande og uttrykksmåter som det ikke er dekning for. I nr. 14 i år hadde redaksjonen således en artikkel hvori de to motsatte ideologiske poler «nazisme» og kommunisme ble sidestillet m. h. t. «gjennomført tortur og terror». Det fremgikk av artikkelen, så vel som av tidligere leilighetsvis anførsler, at redaktøren finner denne påstand og uttrykksmåte å være adekvat også for okkupasjonstiden i Norge. I den anledning har undertegnede sendt «Farmand» følgende an-

Av Deres artikkel i nr. 19 sees at det er krigstiden De har hatt for øye. Dette fremgår imidlertid ikke av Deres generalisering og sidestilling av forholdene i «nazistiske og kommunistiske samfunn».

Ingen kan forsvare det tyske diktators likvideringer i krigstiden, hvis de fremsatte påstander er riktige, hvilket det vel kan være tvil om, når det gjelder talloppgavene. Men det skulle være helt på det rene at det var en kolossal forskjell mellom de to samfunnssystemer i fredstid, selv om det var et strengt — tildels brutalt — styre også i Tyskland. De kjenner formodentlig til Churchills uttalelse fra 1957 om at hvis England var i samme situasjon som Tyskland, ville han på sine kne takke Gud, hvis han

mange tyskere har ifølge rettsoppgjøret deltatt i den «gjennomførte» tortur i Norge? Det var jo full anledning til å trekke dem til ansvar, da freden brøt løs. Det var unektelig ha vært mange, hvis Deres uttrykksmåte skal kunne forsvares.

Deres svar på dette spørsmål vil gi nøkkelen til bedømmelse av Deres grad av subjektivitet. Har De lest oberst Gabriel Lunds bok: Dødsdømt? Den er som bekjent inndradd, ikke minst kanskje for dens skildring av tysk human behandling av norske fanger i okkupasjonstiden.

For å unngå forveksling med andre av samme navn, gjøres oppmerksom på at jeg ikke bor i Gustav Vigelandsvel 4, og heller ikke i Inkognitog. 10.

N. Danielson.

Da London-regjeringen beordret Norsk Fangehjelp avviklet.

Det sto om livet for de norske Tysklandsfanger

Pinlige Spørsmål i åpent brev fra Sachsenhausfang

Redaktør Olav Røgeberg, Sachsenhaus-fange nr. 70 827, offentliggjør dette åpne brevet til Trygve Lie i egenskap av norsk utenriksminister under krigen.

— Som De sikkert vet, hr. fylkesmann, er tidligere Tysklands-fanger og mange med dem forundret over at det ikke for lengst fra kompetent hold er redegjort for London-regjeringens behandling av spørsmålet om fangenes redning i krigens slutfase 1944—1945.

De var dengang norsk utenriksminister. Nå har høyesterettsadvokat Herman Reimers i en artikkel i Samtidens nettopp utkomne nr. 5 om minister Ditleffs høyst fortjenstfulle arbeid som formann i «Norske Fangehjelp» i Stockholm, rettet søkelyset mot Dem. Advokaten skriver om den likegyldighet som utenriksminister Lie synes å ha lagt for dagen» på et tidspunkt da det gjaldt liv eller død for utallige nordmenn i fengsler og konsentrasjonsleirer i Hitlers rike.

De var høsten 1944 kommet til Stockholm for å bli orientert om de svenske innsatser for norske Tysklands-fanger. Når måneden før hadde

Hjort i Berlin. Til dem hadde kommandanten for en av de store leirer sagt, at likvideringen av fangene var bestemt og planlagt i minste detalj, var gjennomprøvd og i hans leir kunne utføres på en halv time.

Etter Hitlers personlige ordre skulle fangene avlives på en bestemt dag, når fienden nærmet seg.

Situasjonen var altså ytterst kritisk, likevel nektet den norske regjering Ditleff og «Fangehjelpen» å fortsette bestrebelsene for om mulig å få fangene ut av Tyskland før sammenbruddet kom og det ble for seint.

I den Hvitbok som det svenske utenriksdepartementet i fjor offentliggjorde, heter det på side 9: Utenriksministare Lie, som vid sitt besøk i Stockholm vid månedskiftet oktober—november (1944) nærme-re orienterats om de hittilsvarende svenska insatserna för de i Tyskland internerade norrmännen, synes ej ha påyrkat någon forcering eller utvidning av desse insatser.»

Sto ikke ordene som jeg har understreket i et høyoffisielt dokument fra Kungl. svenska Utenrikesdepartementet, ville vel ingen ha trodd dem. Nå fastslår de imidlertid for samtid og ettertid, uimotsagt som de står, som en forferdende sannhet, at Norges utenriksminister inntok en passiv holdning da det gjaldt disse

our slutt på at innenrikspolitiske hensyn får bestemme over utøvelsen av sanksjoner og midler.

De forenede Stater er et demokrati. Det vil i praksis si at et vidt forgrenet nett av motstridende interesser, en sydende heksekjel av intriger og underhåndsagitasjon (foruten den åpne opposisjon), besværliggjør eller hindrer politiske eller militære avgjørelser som burde treffes av regjeringen alene ut fra hensynet til nasjonens virkelige interesser.

Sovjet-Unionen ledes autoritært — som det synes etter Stalins død av en klikk. Altså dreier det seg også for Sovjets vedkommende for tiden til en viss grad om «team work». Og tross den autoritære styreform må heller ikke her de innenrikspolitiske hensyn oversees.

Nu tilbake til den ideologisk-strategiske krigføring i kappløpet om å besidde forspranget i kampen om å kunne gjøre vår jord ubeboelig ved hjelp av de nye våpen.

Det er klart at begge parter truer for å skremme den annen part — og at begge parter er skremt. De er som to bokser i clinch, de må gjøre seg fri for å kunne gå på. Hvordan få frie hender? Jo, ved ikke å skremme og irritere motstanderen til overmål, men gi ham handlefrihet innen visse grenser. Det falt ingen atombombe over Moskva etter Budapest. Men Eden måtte slå retrett i Egypt. Det betydde en runde vunnet for Sovjet. Og et nederlag for de krefter i USA som protesjerer staten Israel.

Det er i det nære Østen brennpunktet ligger for de interesser som det spilles om idag.

Men såvel vest som øst har dessuten flere sjakkpartier gående til dels med motspillere av en annen hudfarge enn vår. Mer om dette ved en senere anledning.

Kai Normann.

høy grad andre. Slik er det, selv om det er et kjedelig faktum at denne omstendighet ikke helt blir forstått i de kretser han beveger seg.

En rolig overveielse kan bare gi et resultat — nemlig den at tilstedeværelsen av vannstoffbomben ikke lenger kan betraktes som et middel til å avskrekke fra krig, det er tvert i mot den sikreste måte til å gjøre krig uunngåelig.

I enhver større krig mellom stormaktene kommer den stigende spenning til å bli stadig mer uutholdelig. Slitte nerver kommer til å skrike høylydt etter handling, og statsmennene kommer i samme stilling som vi så her i Storbritannia i november (Egyptkrisen). Det er under slike omstendigheter at engstelsen for ikke å være forutseende blir skrudd på topp.

UHYGGELIGE MULIGHETER

Det ligger i sakens natur at man ikke kan regne med noen offentlig debatt om hva som skal gjøres. Det ville jo fjerne overraskelsesmomentet. Eller som Sir Frederick Morgan helt riktig understreker: En eller annen blir tvunget til å ta avgjørelsen. Det betyr en avgjørelse som gjelder liv eller død. Menneskerasens framtid blir tatt ut av de sivile politiske institusjoners kontroll så lenge våpen av denne art står til rådighet.

Denne mulighet er uhyggelig. Hvis folkene selv skal vinne tilbake kontrollen over disse ting (hvilket er avgjørende for sivilisasjonens framtid), må vi innstille oss på å tilintetgjøre vannstoffvåpnene innen de får anledning til å tilintetgjøre oss.

Aneurin Bevan

Hjernen kan utpønske lover for blodet, men et hett temperament hopper over en kald beslutning.

Shakespeare.

h. t. «gjennomført tortur og terror». Det fremgikk av artikkelen, så vel som av tidligere leilighetsvisse anførsler, at redaktøren finner denne påstand og uttrykksmåte å være adekvat også for okkupasjonstiden i Norge. I den anledning har undertegnede sendt «Farmand» følgende artikkel som redaktøren har tatt inn i bladets nr. 19:

Herr redaktør!

I «Farmand» nr. 14 skriver De på side 10 om den «gjennomførte tortur og terror i nazistiske og kommunistiske samfunn». På side 9 anfører De meget riktig at kommunistene lyver bevisst.

Det er flere som mener at også De gjør det, herr redaktør, bl. a. og særlig når De er ute med Deres tallrike eselspark til Tyskland og tyskerne. M.h.t. den angivelig «gjennomførte tortur» i nazistiske samfunn ville det unektelig være av interesse å få vite hvilke dokumentariske kilder De støtter Dem til.

Av Deres forskjellige artikler kan slutes at denne sidestilling mellom «nazistisk og kommunistisk tortur og terror» også er myntet på okkupasjonstiden i Norge.

I den anledning ville det være av interesse å få vite hvor mange tilfelle av tortur som er behandlet i etterkrigsoppgjøret. Samtlige eventuelle forøvere kunne man jo dengang få tak i, og de aller fleste var tilstede i landet ved okkupasjonens slutt. Det er vel lite sannsynlig at De, herr redaktør, våger å innlate Dem på en nærmere påvisning av det konkrete grunnlag for Deres utvilsomt løgnaktige beskyldning.

N. Danielsen.

Innlegget ble av redaksjonen forsynt med en lengere «hale» med atskillige opplysninger som støttet påstanden for så vidt angår krigstiden i Tyskland, men var altfor utilstrekkelige til å dekke uttrykksmåten for okkupasjonstidens vedkommende. Jeg sendte derfor redaksjonen følgende nye epistel:

«Nazistisk tortur»

det rene at det var en kolossal forskjell mellom de to samfunnssystemer i fredstid, selv om det var et strengt — tildels brutalt — styre også i Tyskland. De kjenner formodentlig til Churchills uttalelse fra 1957 om at hvis England var i samme situasjon som Tyskland, ville han på sine kne takke Gud, hvis han ville sende England en mann som Hitler. Sannheten er jo helt utvilsomt den at Tyskland blomstret og utviklet seg i mirakuløst tempo under «nazistenes» styre i fredstid, og at det stort sett var tilfredshet i landet.

Min notis tok imidlertid særlig sikte på at Deres sidestilling av de to systemer og beskyldningen om «gjennomført» tortur og terror måtte oppfattes som gjeldende også okkupasjonstiden i Norge. Dette bekreftes av Deres svar. Men hvilke kjennsgjerninger har De å henvise til? Såvidt skjønnes bare at to nordmenn bevislig har tilstått deltagelsen i tortur, og at det vistnok skal være flere ifølge rettsprotokollene. Dessuten at det angivelig skal ha forekommet andre tilfeller, som f. eks. L. Sands «stadig nyklekkede» (?) arme og ben. Det kunne være interessant å få rede på sannheten om denne nykekkingen. Andre hevder at det bare er konstatert ett brudd.

Ingen kan forsvare tortur, men den terror som forekom var unektelig foranlediget av tallrike folkerettsstridige, tildels kriminelle tiltak, og frykt for ventede norske terrorhandlinger.

Men jeg savner svar på mitt viktigste spørsmål: Hvor

Mennesket er skapt som fuglene: de lar seg alltid fange i de samme snarer hvor hundre tusen av deres like er blitt hengende. Alle kommer nye til verden og fedrenes dumheter er alltid gjort for-gjeves for etterkommerne.

Fontenelle.

for dens skildring av tysk human behandling av norske fanger i okkupasjonstiden.

For å unngå forveksling med andre av samme navn, gjøres oppmerksom på at jeg ikke bor i Gustav Vigelandsvel 4, og heller ikke i Inkognitogt. 10.

N. Danielsen.

Denne ble ikke tatt inn, — av lett forståelige grunner. Som avslutning på diskusjonen fikk bladet derfor ennå noen linjer som også ble tiet ihjel, men for fullstendighetens skyld gjengis her:

Ad «gjennomført terror og tortur»

Det forbauser meg ikke, hr. redaktør, at De ikke har funnet plass til mine anførsler i anledning av Deres uholdbare påstand om «gjennomført terror og tortur» i Norge under okkupasjonen, — en påstand som ville kommet i riktig belysning ved oppgave over hvilket antall tyskere — av de 400 000 som var her i okkupasjonstiden — som er dømt for «terror og tortur». Sannheten ville vel være ubehagelig avslørende for Deres bevisst villedende demagogi, — for ikke å si uansvarlige hets.

Det kunne være interessant å få vite hvilken garanti De har for at de fotos De offentliggjør er hva de utgir seg for å være, selv om de ikke gjelder Norge. Likeledes ville det være av interesse å høre om De i Deres redsels-propaganda-arkiv har bilder som viser alliert terror-foretak-somhet. F. eks. fra bombing av Dresden, — den bombing som fant sted med spreng-, brann- og fosforbomber etter at krigen var avgjort, og mens byens bygninger, parker og gater var fule av hjemløse flyktninger fra Øst-Tyskland, — på flukt for de bolsjeviske horder?

Skulle ikke de lidelser som ble påført tyskerne ved slik gjennomført bombeterror fra alliert side, og 15 millioner —

utenriksminister Lie synes å ha lagt for dagen» på et tidspunkt da det gjaldt liv eller død for utallige nordmenn i fengsler og konsentrasjonsleirer i Hitlers rike.

De var høsten 1944 kommet til Stockholm for å bli orientert om de svenske innsatser for norske Tysklands-fanger. Noen måneder før hadde London-regjeringen av ukjente grunner plutselig gitt ordre til at «Norske Fangehjelp» skulle oppløses, dens styre besto av Ditleff, Carl Semb, Olav Ditlev-Simonsen og Trygve Bauck.

Helt ny ledelse ble innsatt fra London, og etter retningslinjer derfra skulle det ikke engang være anledning til å fremsette forslag om forberedelse av svenske hjelpeaksjoner for fanger, de skulle først sendes hjem når Tyskland var besatt.

Imidlertid måtte De, hr. fylkesmann, i egenskap av utenriksminister kjenne innholdet av de rystende rapporter Ditleff hadde sendt regjeringen i London om fangenes uhyggelige stilling, rapporter fra professor Seip og advokat

4-5 ganger Norges befolkning — tyskernes fordrivelse fra hjem og bostavn være egnet til å nøytralisere en del av Deres og andres sadistiske antityske innstilling? Dette selv om De skulle være urimelig nok til å ville gjøre sivilbefolkningen ansvarlig for diktaturets metoder og misgrep. Når det skrytes av at norske flyvere har kastet flere bomber i Tyskland enn tyskerne i Norge, burde det være plass for litt mere storsinnet i retning av «good winner» enn man har vært vitne til her i etterkrigstiden.

Jeg venter ikke at De har moralsk mot til å ta inn disse linjer, men finner at De bør gis anledning til å overveie mine anførsler.

Oslo, 27. mai 1957.

N. Danielsen.

Sto ikke ordene som jeg har understreket i et høyoffisielt dokument fra Kungl. svenska Utenrikesdepartementet, ville vel ingen ha trodd dem. Nå fastslår de imidlertid for samtid og ettertid, uimotsagt som de står, som en forferdende sannhet, at Norges utenriksminister inntok en passiv holdning, da det gjaldt økte anstrengelser for om mulig å redde tusenvis av helt hjelpe-løse landsmenn i ytterste nød.

Forklaringen til dette og til den merkelige holdning regjeringen i det hele inntok til minister Ditleffs og «Norske Fangehjelp»s energiske arbeid for fangene, kjenner vi ikke.

Når jeg har tillatt meg denne henvendelse, hr. fylkesmann, er det for å oppfordre Dem til nå, da spørsmålet er blitt aktuelt ved høyesterettsadvokat Reimer's artikkel, å gi den redegjørelse vi i 12 år har ventet på. Jeg henvender meg til Dem da De, så vidt jeg kan se, er det eneste regjeringsmedlem, hvis navn nevnes i den svenske hvitbok og i Ditleffs beretning 1955.

Olav Røgeberg.

Det synes på verket hvor vettet er.

Gammelt ordtak.

FOLK og LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN
Postboks 3237, Oslo

Ekspedisjon og kasse:
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 25,- pr. år, kr. 12,50 pr. halvår. Sverige og Danmark: kr. 29,00 pr. år, kr. 14,50 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 33,00 pr. år, kr. 16,50 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 35,00 pr. år, kr. 17,50 pr. halvår.

Løssalg 65 øre
Annonsepris:
32 øre pr. millimeter over en spalte.
Bruk postgirnr. 16450.
Sambandstrykkeriet
Oslo